

- залучення до обміну інформацією учасників різних вікових груп;
- чітко визначений результат, зорієнтований на інтереси учасників [4].

Роль учнів у навчальному процесі принципово змінюється в роботі над проектом: вони є активними його учасниками, а не пасивними статистами. Іншими словами, учень стає суб'єктом діяльності. При цьому школярі вільні у виборі способів і видів діяльності для досягнення поставленої мети. Їм ніхто не нав'язує, як і що робити. Метод проектів дуже зацікавлює учнів і дає змогу розкрити його з усіх сторін, бо кожен учень індивідуальність.

Список використаних джерел:

1. Ващенко Г. Загальні методи навчання / Г. Ващенко. – Х.: Українська Видавнича Спілка, 1997. – С. 331–362.
2. Мойсеюк Н.Є. Проектна технологія / Н.Є. Мойсеюк. Педагогіка. Навчальний посібник. – 5-е вид., доп. і переробл. – К., 2009. – С. 293–295.
3. Проектна діяльність у школі / упорядник М. Голубенко. – К. : Шкільний світ, 2007. – 128 с.
4. Нова українська школа: poradnyk dla vchytelya / Під заг. ред. Бібік Н. М. –К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
5. <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>

МОРАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

*Барбінова А. В., Свириденко А. А.
Полтава, Україна*

Сьогоднішні умови, в яких перебуває українське суспільство, вимагають від вчителів звертати увагу на проблеми моральності учнів. Особливо важливо це для учнів початкової школи, оскільки в цей віковий період формуються їхні ціннісні орієнтації та переконання. Це має бути послідовна, творча і систематична робота, присвячена питанням моральності. Це вимагає від учителя виховної спрямованості освітнього процесу, орієнтації особистості школяра на загальнолюдські цінності й моральні норми, що склалися протягом людської історії. З огляду на це перед закладами освіти постає завдання – підготувати громадянина держави, здатного самостійно оцінювати життєву ситуацію і будувати своє особисте й професійне життя з огляду на інтереси оточуючих, принципи взаємоповаги й людської гідності.

Багатьма науковцями доведено, що основою морального виховання є духовний розвиток особистості, засвоєння норм загальнолюдської моралі – совість, відповідальність, сором'язливість, любов, воля, віра і т.д. Таким чином, школа є провідною ланкою в системі морального виховання [1]. Моральне виховання й розглядають передусім як виховну діяльність школи у взаємозв'язку з родиною, яка покликана виробити в учнівської молоді певну систему моральних норм і відповідної поведінки в соціумі, ставлення до оточуючих й позитивної участі у суспільно-корисній діяльності.

Характерною особливістю виховання молодших школярів є звернення до їх вікових та психологічних особливостей. У цей період у молодших школярів інтенсивно формуються інтелектуальні, соціальні і моральні якості. Саме в початковій школі учні отримують основи знань з навчальних дисциплін, правил поведінки, розуміння моральних норм, що служитимуть підґрунтям їхньої успішної діяльності та поведінки впродовж усього життя. Тому узгодження поведінки та усвідомлення моральних явищ життя характеризуються емоційними узагальненнями, аналізом ситуацій та вчинків, які відповідають загальнолюдським етичним цінностям.

З метою забезпечення якісного морального виховання висуваються особливі вимоги до особистості вчителя початкових класів. Вчитель повинен стати добрим наставником для учнів. Він має проявити високий рівень готовності до взаємодії з учнями. Він повинен стати вдумливим й уважним вихователем, постійно аналізувати стан особистісного морального розвитку своїх вихованців, вчасно віднайти ті чинники, що спричиняють проблему важковиховуваності дітей молодшого шкільного віку, застосовувати адекватні заходи педагогічного впливу, які б відповідали характерним труднощам, віковим та індивідуальним особливостям учня початкових класів.

Одним із інструментів впливу на моральну сферу учня початкової школи вважаємо літературне читання. Так, запропонувавши учням перечитати певні оповідання, важливо зацікавити учнів звернутися до власних переживань і формування власних суджень. Після опрацювання тексту варто обговорити його. Під час обговорення слід торкатися питань моралі, яке б оповідання не було темою: про Батьківщину, про природу, про історію країни, про подвиги й вчинки людей. Потрібно ставити учням відкриті питання і спонукати їх давати широкі розгорнуті відповіді. Прикладом питань можуть бути: «Що я зрозумів із цього твору?», «Як би зробив у цій ситуації я?», «Що корисного я можу для себе взяти?», «Як можна по-іншому вирішити ситуацію?». За допомогою питань такого змісту учні відчують ту чи іншу ситуацію, можуть обрати певну модель поведінки. Дитина, коли попадає в ситуацію морального вибору, має самостійно організувати свою поведінку, врахувати інтереси й емоційний стан однолітків, застосувати адекватне правило, виявити певні вольові зусилля. Використання вчителем протягом уроків літературного і позакласного читання різноманітного жанрового багатства казок значно покращує процес морального виховання молодших школярів, їхні вчинки, культуру поведінки взагалі. Проводячи разом із учнями аналіз казкових ситуацій, сюжетних ліній і характерів персонажів, учитель сприяє сформованості досконалої поведінки. Опрацювання текстів з метою впливу на моральну сферу учнів сприяє розвитку їх духовності та формування моральних переконань. Крім того, відбувається формування моральної поведінки.

Список використаних джерел:

1. Чорна О. Роль сім'ї у формуванні в молодших школярів шанобливого ставлення до людей / О. Чорна // Рідна шк. – 2008. – № 11. – С. 37–39.